

Justis- og beredskapsdepartementet
Lagt inn i høringsportalen
Kopi Unio

Departementets ref: 21/157 – ABR   Vår ref: HMB

Dato: 13.1.2021

Det norske maskinistforbunds svar på regjeringens høring om forslag om endring i smittevernloven (portforbud)

Det vises til høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet datert 8.1.2021 og til høringsnotat av samme dato.

Det norske maskinistforbunds standpunkt

Dnmf går imot den foreslåtte endringen i smittevernloven § 4-3 b som vil gi regjeringen hjemmel til å iverksette portforbud for å redusere smittespredningen av Corona Covid-19. Dette er et betydelig og omfattende inngrep i den enkeltes frihet og rettigheter, og kan ikke aksepteres.

Forslaget er begrenset til utelukkende å gjelde den pågående Covid-19 pandemien. Dnmf mener at nødvendig og tilstrekkelig smittevern kan oppnås gjennom andre og mindre inngripende virkemidler som allerede foreligger i dag, og ved en bedre gjennomføring og oppfølging av disse fra myndighetenes side.

Portforbud er et virkemiddel som ikke har vært benyttet i moderne tid i Norge i fredstid, og vi er motstandere av et slikt utvidet hjemmelsgrunnlag for å beslutte portforbud, uavhengig av om beslutningen legges til departement, regjeringen eller Stortinget.

Dersom regjeringen likevel skulle få flertall for forslag om hjemmel for portforbud, må det være Stortinget som beslutter grunnlaget og gjennomføring av portforbud i den enkelte situasjon.

Portforbud i europeisk sammenheng

Høringsbrevet gjør grundig rede for den rettslige bakgrunnen, og har en oppsummering av andre europeiske lands legale adgang til portforbud, og omfanget av portforbud brukt i de landene som har slik legal adgang. I høringsbrevet pkt. 3 går det frem at det er et skille mellom de nordiske land, Nederland og Storbritannia på den ene side, og øvrige europeiske

land. I den førstnevnte gruppen var det pr. desember 2020 ikke innført portforbud. I de øvrige nordiske land finnes heller ikke hjemmel for portforbud, kanskje med unntak for Finland, men da som en konsekvens at det først er erklært unntakstilstand av Riksdagen.

Dette skyldes forskjeller i rettstradisjoner mellom de ulike land i Europa, og for de nordiske landenes del kan det også pekes på den lave befolkningstettheten sammenliknet med andre europeiske land.

Grunnleggende rettigheter og den frihet som vårt samfunn og samhold er bygget på, samsvarer ikke med bruk av portforbud i fredstid. Dette gjelder også om de øvrige nordiske land skulle innføre utvidet hjemmel for portforbud.

Situasjonen i Norge i dag

Smittevernet i Norge mot infeksjonen Corona Covid-19 har til nå vært mer vellykket enn i mange andre land i Europa. Den alvorlige trusselen mot folkehelsen som denne virussykdommen medfører, er i stor del avverget av de tiltak som er satt i verk fra myndighetenes side, og som har vært godt i samsvar med råd fra helsemyndighetene og det øvrige helsevesen. Påbudene og rådene har blitt møtt med forståelse fra det norske folk.

En del av tiltakene, som for eksempel innreiseforbud, stengte grenser, krav om testing, pålagt karantene og arbeidskarantene har vært svekket av for lempelige unntak eller for svak kontroll. Det er trolig bedre smittevern å forbedre disse tiltakene enn å iverksette portforbud. Det er også nylig uttrykt av Folkehelseinstituttet at portforbud i Norge vil ha liten effekt.

De foreslåtte vilkårene for portforbud og for unntak

De foreslåtte vilkårene for iverksetting av portforbud er vi imot. Første ledd i forslaget peker riktignok på at hjemmelen bare skal kunne brukes når det er strengt nødvendig, og dette er fremhevet også i begrunnelsen for forslaget. Imidlertid vil det ikke foreligge noen effektiv kontrollmekanisme for om dette vilkåret er til stede. Det er regjeringen selv som skal vurdere vilkåret, i forbindelse med regjeringens vurdering av om portforbud skal settes i verk.

Dette gjelder også de vurderinger som regjeringen vil ta når den skal bestemme hvilke unntak som skal gjøres for portforbudet, jevnfør listene over tillatte bevegelser som er vedtatt i de landene som har hjemmel for portforbud. Og videre om de eventuelle geografiske begrensningene som tiltakene skal ha, om portforbudet skal gjelde bestemte områder der smittesituasjonen ellers kommer helt ute av kontroll.

Vi kan ikke forstå at ikke smittefarlige transportmåter som bilkjøring, bruk av fritidsbåter, snøscooter og andre ikke smittefarlige bevegelser vil være rammet av portforbudet, slik det fremgår pkt. 10 *Merknader til bestemmelsen i lovforslaget*. Det viser at forslaget avviker fra det som til nå har vært en bærende begrunnelse for tiltakene, at de direkte fører til mindre smittespredning. Vi tror det vil være vanskelig å få støtte i befolkningen til slike tiltak.

Portforbud kan forsterke sosiale ulikheter

Vi vil peke på at portforbud er et tiltak som rammer sosialt skjevt. I den grad et forbud vil være geografisk begrenset, vil det typisk ramme folk i tett bebyggelse med trangere boforhold. Dette vil kunne ramme studenter særlig hardt, som ofte bor alene i små boenheter. Dette vil svekke solidariteten i samfunnet, og gjøre at mange mister troen på at frivillige tiltak fører frem.

Konklusjon

Dnmf er mot portforbud i fredstid. Dersom det overhodet skal vurderes å innføre portforbud i Norge, må bevegelsesfrihetens grunnlovfestede posisjon ivaretas langt bedre enn det som går frem av departementets forslag. Vi har sett at Stortinget responderer raskt på departementets lovforslag som angår den pågående pandemien. Vi anser derfor at det er uten fare for folkehelsen om slik myndighet bare ligger i Stortinget. Og at hjemmelen må utformes slik at det trengs stortingsvedtak for hver enkelt gang portforbud anvendes. Det må også være en lovfestet yttergrense for varigheten av hvert enkelt stortingsvedtak. En slik løsning er valgt av Østerrike, som det fremgår av høringsbrevet s. 23.

Det må også foreligge en tverrpolitisk enighet om at portforbud er nødvendig. Dersom en uenighet på dette punkt deler Stortinget tilnærmet på midten, følger uenigheten trolig partipolitiske skillelinjer. I en slik situasjon er det ikke grunn til å beskjære grunnlovfestede rettigheter. Vi mener derfor at det i eventuelle lovvedtak om portforbud innføres et krav til to tredjedels flertall i Stortinget.

Hege-Merethe Bengtsson
Administrerende direktør

Knut Walle-Hansen
Advokat